

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

MIEJSCE POLSKIEGO PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO W UNII EUROPEJSKIEJ

mgr Małgorzata Bułkowska

mgr Mirosława Tereszczuk

dr inż. Robert Mroczek

**Konferencja: „Przemysł spożywczy – otoczenie rynkowe,
inwestycje, ekspansja zagraniczna”**

IERiGŻ-PIB, UEK

Kraków, 25 października 2013 roku

Plan wystąpienia

- 1. Cel i metody badawcze.**
- 2. Teza badawcza.**
- 3. Podstawowe informacje o przemyśle spożywczym w krajach Unii Europejskiej, tj. wartość produkcji sprzedanej, liczba firm oraz zatrudnienie.**
- 4. Wydajność pracy, koncentracja produkcji w przemyśle spożywczym UE i w wybranych krajach członkowskich.**
- 5. Struktura produkcji polskiego przemysłu spożywczego na tle głównych unijnych producentów żywności.**
- 6. Wartość eksportu, importu i saldo wymiany handlowej polskiego przemysłu spożywczego (według działów przetwórstwa).**
- 7. Udział eksportu produktów przemysłu spożywczego w wartości produkcji sprzedanej sektora oraz relacja eksportu do PKB w poszczególnych krajach Wspólnoty.**
- 8. Konkluzje.**

Cel i metody badawcze

- **Celem niniejszego opracowania jest pokazanie miejsca polskiego przemysłu spożywczego na tle wybranych krajów Unii Europejskiej, będących liczącymi się producentami żywności we Wspólnocie. Porównano m.in.: wartość produkcji sprzedanej, zatrudnienie, liczbę działających firm, wydajność pracy, strukturę i koncentrację produkcji oraz udział eksportu produktów spożywczych w produkcji sektora oraz relację eksportu do PKB.**
- **W ocenie zmian analizowanych zagadnień (parametrów), wykorzystano dane pochodzące przede wszystkim z Eurostatu. Dokonano tego w cenach porównywalnych, uwzględniając siłę nabywczą walut poszczególnych krajów członkowskich. Pozwoliło na bardziej obiektywną ocenę „siły” przemysłu spożywczego poszczególnych krajów członkowskich, w tym przede wszystkim polskiego sektora spożywczego.**
- **Do określenia średnich rocznych przyrostów (spadków) wartości produkcji sprzedanej, zatrudnienia oraz wydajności pracy wykorzystano metodę procentu składanego.**

Teza badawcza

Rozwój polskiego przemysłu spożywczego w I dekadzie XXI wieku, szczególnie szybki w pierwszych latach naszego członkostwa w Unii Europejskiej, spowodował m.in.: znaczący wzrost wartości produkcji sprzedanej oraz eksportu, jak też poprawę wydajności pracy. Zjawiska te stanowią trwałe podstawy do dalszego umacniania pozycji polskiego przemysłu spożywczego wśród krajów Unii Europejskiej, czemu sprzyja wciąż niższa 2-3 razy opłata pracy oraz niższa cena ziemi w Polsce.

Potencjał Polski na tle krajów Unii Europejskiej w 2011 roku (UE-27 = 100)

Lp.	Kraje	Ludność	PKB wg parytetu siły nabywczej ^a	Produkcja sprzedanej przemysłu spożywczego wg parytetu siły nabywczej ^a
1.	Niemcy	16,3	19,7	17,5
2.	Francja	13,1	14,0	12,9
3.	Wielka Brytania	12,4	13,7	10,9
4.	Włochy	12,1	12,0	11,4
5.	Hiszpania	9,2	8,8	10,3
6.	Polska	7,7	4,9	8,3
7.	Rumunia	4,3	2,0	2,1
8.	Holandia	3,3	4,3	5,5
9.	Belgia	2,2	2,6	4,0
10.	Grecja	2,2	1,8	1,6
11.	Czechy	2,1	1,7	1,7
12.	Portugalia	2,1	1,6	1,6
13.	Węgry	2,0	1,3	1,6
14.	Szwecja	1,9	2,4	1,3
15.	Austria	1,7	2,1	1,7
16.	Bułgaria	1,5	0,7	1,1
17.	Dania	1,1	1,4	1,5
18.	Finlandia	1,1	1,2	0,8
19.	Słowacja	1,1	0,8	0,5
20.	Irlandia	0,9	1,2	2,1
21.	Litwa	0,6	0,4	0,6
22.	Słowenia	0,4	0,3	0,2
23.	Łotwa	0,4	0,2	0,3
24.	Estonia	0,3	0,2	0,2
25.	Cypr	0,2	0,2	0,2
26.	Luksemburg	0,1	0,3	0,1
27.	Malta	0,1	0,1	0,0
	UE-15	79,5	87,3	83,2
	UE-12	20,5	12,7	16,8
	UE-27	100,0	100,0	100,0

^a tj. wartość w cenach bieżących skorygowana wskaźnikiem siły nabywczej euro w wymienionych krajach (ludność UE-27 – 502,3 mln osób, PKB UE-27 – 12 667,4 mld euro, wartość produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego UE-27 – 978,6 mld euro)

Podstawowe informacje o przemyśle spożywczym w wybranych krajach Unii Europejskiej (stan w 2011 roku)

Wyszczególnienie	Wskaźniki siły nabywczej euro		Wartość produkcji sprzedanej (w mld euro) według				Liczba firm przemysłu spożywczego (w tys.)	Zatrudnienie (w tys. osób)
	2000	2011	kursu walut		siły nabywczej ^a			
			2000	2011	2000	2011	2011	2011
Polska	1,91	1,69	25,5	48,2	48,7	81,5	13,7	400,7
Niemcy	0,90	0,96	140,1	178,1	126,1	171,0	33,0	827,3
Francja	0,90	0,89	126,9	141,8	114,2	126,2	64,9	597,7
Wielka Brytania	0,83	0,98	111,9	109,1	92,9	106,9	7,5	422,3
Czechy	2,17	1,36	8,3	12,5	18,0	17,0	8,3	106,6
Węgry	2,07	1,65	6,4	9,7	13,2	16,0	6,7	98,8
Litwa	2,66	1,63	1,5	3,5	4,0	5,7	1,2	42,5
Rumunia	2,80	1,92	4,7	10,5	13,1	20,2	8,2	188,4
UE-15	0,94	0,95	683,0	857,9	644,9	814,1	237,5	3 212,3
UE-12	2,10	1,63	54,5	99,1	114,8	164,5	50,2	1 043,4
UE-27	1,00	1,00	737,5	957,0	759,7	978,6	287,7	4 255,7

^a tj. wartość w cenach bieżących skorygowana wskaźnikiem siły nabywczej euro w poszczególnych krajach

Wskaźniki zmian wartości produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego (wraz z wyrobami tytoniowymi) (w proc. rocznie w latach 2001-2011)

Wyszczególnienie	Wskaźniki zmian	
	w cenach bieżących	w cenach porównywalnych ^a
Polska	6,0	4,8
Niemcy	2,2	2,8
Francja	1,5	0,9
Wielka Brytania	-0,2	1,3
Czechy	3,8	-0,5
Węgry	3,9	1,8
Litwa	8,0	3,3
Rumunia	7,6	4,0
UE-15	2,1	2,1
UE-12	5,6	3,3
UE-27	2,4	2,3

^a według parytetu siły nabywczej, tj. wartość w cenach bieżących skorygowana wskaźnikiem siły nabywczej euro w wymienionych krajach

Średnia wartość obrotów^a firmy w przemyśle spożywczym UE mierzona wartością produkcji sprzedanej (w mln euro/firmę)

Wyszczególnienie	2000	2011	UE-27 = 100	
	w mln euro/firmę		2000	2011
	Polska	2,4	5,9	102
Niemcy	2,9	5,2	121	161
Francja	1,7	1,9	71	60
Wielka Brytania	11,7	14,3	498	442
Czechy	3,1	2,0	133	63
Węgry	5,6	2,4	238	74
Litwa	2,4	4,8	102	147
Rumunia	1,3	2,5	55	77
UE-15	2,4	3,3	100	103
UE-12	2,3	3,2	96	100
UE-27	2,4	3,2	100	100

^a w cenach porównywalnych

Wskaźniki zmian zatrudnienia w przemyśle spożywczym^a w latach 2001-2011 (w proc. rocznie)

Wyszczególnienie	Wskaźniki zmian
Polska	-0,6
Niemcy	-0,5
Francja	0,0
Wielka Brytania	-1,7
Czechy	-1,9
Węgry	-1,6
Litwa	-2,0
Rumunia	-1,0
UE-15	-0,5
UE-12	-1,1
UE-27	-0,7

^a łącznie z wyrobami tytoniowymi

Wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej^a w przemyśle spożywczym UE (w tys. euro/zatrudnionego)

Wyszczególnienie	2000	2011	Zmiany w proc. w latach 2001-2011	UE-27 = 100	
	(w tys. euro/zatrudnionego)			2000	2011
Polska	113,3	203,4	5,5	69	90
Niemcy	143,7	206,7	3,3	87	92
Francja	192,4	211,1	0,8	117	94
Wielka Brytania	175,7	253,2	3,4	107	113
Czechy	130,0	159,4	1,9	79	71
Węgry	107,6	161,9	3,8	65	72
Litwa	71,3	134,2	5,9	43	60
Rumunia	61,1	107,2	5,2	37	48
UE-15	189,3	253,4	2,7	115	110
UE-12	95,9	164,5	4,6	58	72
UE-27	165,0	230,0	3,1	100	100

^a w cenach porównywalnych

Struktura działów produkcji przetwórstwa spożywczego głównych producentów żywności w Unii Europejskiej w 2010 roku (w proc.)

Działy przemysłu spożywczego	Polska	Niemcy	Francja	Wielka Brytania	UE-27
• mięsny	22,5	22,7	21,0	15,2	19,5
• rybny	3,1	1,2	1,9	2,9	2,3
• mleczarski	12,8	13,1	16,8	7,5	12,8
• owocowo-warzywny	6,8	5,0	4,7	5,2	5,9
• olejarski	2,4	2,9	2,3	0,6	3,9
• zbożowo-młynarski	3,0	2,8	4,2	6,4	3,9
• paszowy	6,0	4,4	6,3	6,3	6,2
• piekarski	6,5	10,4	10,4	6,4	8,1
• napojów bezalkoholowych	3,6	3,6	4,2	4,0	4,4
• napojów alkoholowych	11,6	7,9	10,2	14,6	10,2
• tytoniowy	6,8	8,6	0,7	10,5	4,8
• produkcja pozostałych artykułów spożywczych	15,1	17,5	17,4	20,3	18,2
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Wydajność pracy^a w głównych działach przemysłu spożywczego największych producentów żywności w UE, w 2011 roku (w tys. euro/zatrudnionego)

Wyszczególnienie	Polska	Niemcy	Francja	Wielka Brytania	UE-27
Przemysł spożywczy ogółem	203	207	211	253	230
w tym działy:					
• tytoniowy	814	1 457	572	2 440	936
• napojów alkoholowych	636	299	368	512	338
• olejarski	588	1 202	1 032	960	792
• paszowy	517	541	483	432	527
• zbożowo-młynarski	263	399	384	510	393
• mleczarski	259	651	406	298	372
• napojów bezalkoholowych	207	209	411	313	274
• owocowo-warzywny	186	289	224	188	231
• rybny	175	214	201	209	197
• mięsny	166	207	189	224	207
• ciastkarski i słodczy	140	217	233	161	194
• piekarski	60	49	71	95	64

^a w cenach porównywalnych

Koncentracja produkcji w przemyśle spożywczym UE mierzona wartością produkcji sprzedanej^a przeciętnej firmy spożywczej w 2011 roku (w mln euro)

Wyszczególnienie	Polska	Niemcy	Francja	Wielka Brytania	UE-27
Przemysł spożywczy ogółem	6	5	2	14	3
w tym działy:					
• tytoniowy	187	583	129	1147	165
• napojów alkoholowych	44	7	4	20	5
• mleczarski	17	47	16	13	11
• olejarski	16	36	12	20	5
• paszowy	14	18	19	16	12
• napojów bezalkoholowych	9	25	25	18	10
• rybny	9	10	7	9	6
• mięsny	7	3	3	16	5
• owocowo-warzywny	6	14	4	13	6
• ciastkarski i słodczy	5	21	5	16	5
• zbożowo-młynarski	4	9	11	63	7
• piekarski	1	1	1	4	1

^a w cenach porównywalnych

Wyszczególnienie	2003	2012
	Eksport	
Razem, z tego:	4 004	17 894
Żywiec, mięso, przetwory, tłuszcze	795	3 888
Mleko i przetwory	327	1 419
Ryby i przetwory	263	1 180
Zboża i przetwory	318	1 821
Nasiona, oleje i śruty	117	1 029
Cukier i przetwory	371	1 554
Produkty owocowo-warzywne	1 249	3 088
Napoje i używki	202	2 332
Inna żywność	362	1 583
	Import	
Razem, z tego:	3 557	13 558
Żywiec, mięso, przetwory, tłuszcze	246	2 080
Mleko i przetwory	50	477
Ryby i przetwory	326	1 213
Zboża i przetwory	271	1 139
Nasiona, oleje i śruty	691	2 556
Cukier i przetwory	321	1 071
Produkty owocowo-warzywne	879	2 271
Napoje i używki	352	1 532
Inna żywność	421	1 219
	Saldo	
Razem, z tego:	447	4 336
Żywiec, mięso, przetwory, tłuszcze	549	1 808
Mleko i przetwory	277	942
Ryby i przetwory	-63	-33
Zboża i przetwory	47	682
Nasiona, oleje i śruty	-574	-1 527
Cukier i przetwory	50	483
Produkty owocowo-warzywne	370	817
Napoje i używki	-150	800
Inna żywność	-59	364

**Wartość eksportu,
importu
i saldo wymiany
handlowej
polskiego
przemysłu
spożywczego
(według działów
przetwórstwa)
(w mln euro)**

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych CAAC.

Udział eksportu produktów spożywczych w wartości produkcji sprzedanej sektora spożywczego (w %)

Wyszczególnienie	2000	2011
Polska	9,2	26,2
Niemcy	15,5	27,4
Francja	20,9	28,7
Wielka Brytania	12,2	16,6
Czechy	11,3	26,2
Węgry	26,3	46,6
Litwa	24,3	60,4
Rumunia	2,7	16,6
UE-15	22,5	31,2
UE-12	12,4	30,6
UE-27	21,8	31,1

Relacje eksportu produktów spożywczych do PKB (w %)

Wyszczególnienie	2000	2012
Polska	1,3	3,7
Niemcy	1,1	2,0
Francja	1,8	2,1
Wielka Brytania	0,8	1,0
Czechy	1,5	2,6
Węgry	3,3	5,2
Litwa	2,9	7,4
Rumunia	0,3	1,4
UE-15	1,7	2,4
UE-12	0,1	0,4
UE-27	1,7	2,5

Konkluzje

- 1. Polska jest liczącym się producentem żywności w Unii Europejskiej. Pod względem wartości produkcji sprzedanej zajmujemy 6 miejsce za: Niemcami, Francją, Włochami, Wielką Brytanią i Hiszpanią, a zdecydowanie wyprzedzamy pozostałe kraje UE-12. Udział polskiego przemysłu spożywczego w produkcji sektora żywnościowego UE-27 wynosi 5% (w cenach bieżących), a w cenach porównywalnych 8,3%.**
- 2. Na tle całego unijnego przemysłu spożywczego, polski przemysł spożywczy wyróżnia się w przetwórstwie tytoniu (10,4% unijnej produkcji) i jest trzecim producentem tytoniu w UE. W przetwórstwie ryb również jesteśmy na trzeciej pozycji z 12% udziałem w unijnej produkcji. Czwartą pozycję mamy w produkcji wyrobów mleczarskich (8% produkcji unijnej) oraz przetwórstwie owoców i warzyw (10,2%). Z kolei w przetwórstwie mięsa Polska jest na piątym miejscu (10,3%). Szóstą pozycję w UE zajmujemy w produkcji piekarskiej (6,5%), pasz (7,6%) i napojów alkoholowych (9,5%). Siódmą pozycję mamy w przetwórstwie zbóż (6,5%), branży olejarskiej (4,8%) i napojów bezalkoholowych (6,9%), a na ósmym miejscu jesteśmy w produkcji wyrobów ciastkarskich i słodczy (6,1%).**

Konkluzje

- 3. Tempo rozwoju polskiego przemysłu spożywczego na tle krajów UE przedstawia się korzystnie, gdyż w latach 2000-2011 wartość produkcji tego sektora wyrażona w cenach porównywalnych wzrosła w Polsce o 67% (o 4,8% rocznie) z 48,7 do 81,5 mld euro, a w krajach UE-15 zwiększyła się tylko o 26%, zaś w UE-12 o 43%. Przeciętna wartość produkcji sprzedanej w polskim przemyśle spożywczym przypadająca na jedną firmę wynosi ok. 6,0 mln euro, tj. tyle samo co w Niemczech, ale jest 3 razy wyższa niż we Francji i 2 razy wyższa niż w UE-27.**
- 4. Wzrost wydajności pracy w polskim przemyśle spożywczym był jednym z najwyższych w Unii Europejskiej. Tempo poprawy wydajności pracy mierzonej wartością produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) wyniosło 6,6% rocznie. Przeciętna wydajność pracy wzrosła do 120,3 tys. euro/zatrudnionego w 2011 roku, ale i tak była jeszcze o połowę niższa niż w UE-15 i UE-27 oraz 2 razy niższa niż w Wielkiej Brytanii i Niemczech. Korzystniej dla nas relacje te przedstawiają się w cenach porównywalnych, gdyż wówczas przeciętna wydajność pracy w polskim przemyśle spożywczym jest tylko o 20 p.p. niższa niż w UE-15 i o 10 p.p. niższa niż w UE-27, ale niewiele niższa niż w Niemczech i we Francji.**

Konkluzje

5. **Znaczenie przemysłu spożywczego dla polskiej gospodarki jest ważne, gdyż udział eksportu produktów przemysłu spożywczego w wartości produkcji sprzedanej tego sektora (w cenach bieżących) stanowił 26,2% (w 2000 roku było to 9,2%) i był o ok. 5 p.p. niższy niż w UE-27. Eksport produktów spożywczych z naszego kraju w relacji do PKB Polski, zwiększył się 3-krotnie - z 1,3% w 2000 r. do 3,7% w 2012 r. i był o ok. 1,2 p.p. wyższy niż w UE-15 i UE-27.**

6. **Dynamiczny rozwój polskiego przemysłu spożywczego w minionej dekadzie, szczególnie w pierwszych latach po wstąpieniu do UE, umocnił jego pozycję wśród krajów Wspólnoty. Zmniejszyła się dystans dzielący nas do największych producentów żywności w UE i z roku na rok udział polskiego przemysłu spożywczego w unijnym, osiąga wyższy wskaźnik. Polski przemysł spożywczy dobrze wykorzystał szansę, jaka się przed nim otworzyła, z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.**

Dziękuję za uwagę